چاوپێکەوتنی پەنابەریی منداڵێک کە لەگەڵ خێزانەکەیدا داوای پێشکەش کردووە لە فەرمانگەی کۆچدا

بانگ کراویت بۆ لێدوانی پەنابەرێتی لە لە فەرمانگەی کۆچ. ئەم ڕێنماییە لەسەر ماف و ئەرکەکانتە لە لێدواندا، لەگەڵ بەخێوکەری خۆت پێداچوونەوەی لەسەر بکەن. ئەگەر پرسیارێکت هەبێت، دەتوانیت لە بەخێوکەری خۆت یان لە سەرەتای لێدوانەکەدا لە کارمەندی فەرمانگەی کۆچ پرسیار بکەیت.

مەبەستی لە لێدوان چییە؟

- بنەماڵەکەت لە فینلەندا داوای پەنابەرێتییان کردووە. لە لێدواندا فەرمانگەی کۆچ لێکۆڵینەوە لەسەر ئەوە دەکات کە بە چ هۆیەکەوە داوای مافی پەنابەرێتیتان کردووە و بۆچی ناتوانن بگەڕێنەوە بۆ وڵاتەکەی خۆیان.

- بەخێوکەرانی تۆ لە لێدوانی تایبەت بە خۆیاندا باس لە هۆیەکانی خۆیان بۆ داواکردنی پەنابەرێتی و هۆکار ە گشتییەکانی بنەماڵە دەکەن.

- مەبەستی لەم لێدوانە ئەوەیە کە دەرفەت بدرێ قسە گرینگەکانی خۆت باس بکەی. بە دڵی خۆت دەتوانی ئەو شتە ناخۆشانە بەسەرت هاتوون بیانگێڕییەوە و ئەگەر لە شتێک دەترسی باسی بکەی. چۆن بۆ خۆت پێتخۆشە ئاوا قسە بکە، ئەگەر پێویست بکا لێپرسکەرەکە بۆ یارمەتی خۆت پرسیارت لێدەکا تا باشتر قسەکانت بکەی. گرینگە کە لەم چاوپێکەوتنەدا ئەوەی دەیزانی لەسەر هەمووی بابەتەکان بە تێروتەسەلی باسیان بکەی.

ماف و ئەرکەکانت لە لێدواندا چین؟

- بە گشتی بەخێوکەری خۆت لە لێدواندا لەگەڵت دەبێت. هەروەها بۆ ماوەیەکی کورت هەر بە تەنها لەگەڵ خۆت قسە دەکرێ.

- مافتان هەیە لە لێدواندا پارێزەر بەکاربێن. بۆ ئامادەبوونی پارێزەر لە لێدواندا ئەو خۆی بڕیار دەدات.

- ئەگەر پێویست بکات، سەرپەرشتیارەکەت مشووری ئەوە دەخوات کە پارێزەرێکت بۆ پەیدا بکرێت بۆ چاوپێکەوتنەکە. ئەگەر سەرپەرشتیارەکەت پارێزەری بۆ چاوپێکەوتنەکە پەیدا نەکرد، ئێمە هەر چۆنێک بێت دەتوانین چاوپێکەوتنەکە بەبێ پارێزەریش ئەنجام بدەین.

- لە لێدوانەکەدا وەرگێڕی زارەکی بەکار دەهێنرێت کە بە زمانەکەی تۆ قسە دەکات. کاری وەرگێڕی زارەکی ئەوەیە کە بە بێلایەنی هەموو قسەکان وەرگێڕێ. وەرگێری زارەکی دەتوانێت لەوێ ئامادە بێت یان لەسەر تەلەفۆن یان بەرێگای ڤیدیۆ بێت.

- لێپرسکەر و وەرگێڕی زارەکی و پارێزەر ئەرکی پاراستنی نهێنییان لەسەر شانە، بەم واتایە کە ئەوان ناتوانن ئەو قسانەی لە لێدوانەکەدا بیستوویانە لای هیچ کەسێکی دەرەکی بدرکێنن، تەنانەت لای ئەندامانی خێزانەکەی تۆش. بەڵگەنامەکانی سەبارەت بە بابەتەکەی تۆ بە نهێنی دەپارێزرێن. بەڵام ئەو شتانەی لە چاوپێکەوتنەکەدا باسیان دەکەیت دەکرێت کاریگەرییان هەبێت بۆ سەر تاوتوێکردنی داوانامەی ئەندامی خێزانەکەت. لەم جۆرە حاڵەتانەدا ئەو شتانە لە دۆسیەی ئەندامی خێزانەکەتدا ڕەچاو دەکەین. بەڵام دەشتوانین ئەو شتانەی کە تۆ باسیان دەکەیت لە ئەندامی خێزانەکەت بە نهێنی ڕابگرین ئەگەر ئاشکراکردنیان ببێتە هۆی مەترسی یان زیان بۆ تۆ یان کەسە نزیکەکانت. دەتوانیت لە چاوپێکەوتنەدا ڕای خۆت لەم بارەیەوە ڕابگەیەنیت.

- ڕاستگۆ بە. ئەگەر شتێک نەزانی یان لەبیرت نەبێت، لە خۆتەوە قسە درووست مەکە. بڵێ کە نازانم یان لەبیرم نیە. پێشکەشکردنی زانیاری ناڕاست، متمانەکردن بە گێڕانەوەکانت لاواز دەکات.

- لە لێدوانەکەتدا ناو و کاتی لەدایکبوونت ڕاست بڵێ. ئەگەر لە دواییدا ویستت زانیارییەکانی ناسنامەییت بگۆڕی، بۆ ئەک مەبەستە دەبێ پاسەپۆرت یان بەڵگەنامەیەکی ناسنامەیی دیکەی فەرمی و یاسایی نیشان بدەی.

- فەرمانگەی کۆچ زانیارییە کەسییەکانت و بنەماکانی داواکەت لە سیستەمی تاوتوێکردنی کەیسەکانی کاروباری بیانیەکاندا هەڵدەگرێت، کە تۆمارێکی فەرمییە. پێدانی زانیاری ناڕاست بۆ تۆماری فەرمی تاوانێکە کە سزای بەدواوەیە. لە فینلەندا بەرپرسیارێتی تاوانکاری ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە تەمەنیان بووەتە ١٥ساڵان.

- بە گوێرەی یاسا ئاڕاستە کردنی زانیاری ناسنامەیی چەوت بە کاربەدستان بە تاوان دەژمێردرێ و ئەم کارەش سزای بەدواوە دەبێ

چۆن باشە خۆت بۆ لێدوان ئامادە بکەیت؟

- بەر لە لێدوان دەگەڵ بەخێوکەری خۆت پێداچوونەوە بەو ڕێنمایی و نامیلەکانەوە بکەن کە لە لایەن کارگێڕانەوەی پێدراون. هەروەها گرینگە هەموو ڕێنمایی و زانیارییەکانی دابەشکراو لەسەر ڕێوشوێنی ناسراو بە فەرماننامەی دابلین بخوێنییەوە. ئەگەر تۆ تا ئێستاش ئەم نامیلکانەت دەست نەکەوتوون، لەم ناونیشانەوە سەردانی وێبپەڕی فەرمانگەی کۆچ بکە: migri.fi/esitteet. بەدوای ئەویش دا کە لاپەڕەکە کرایەوە کرتە بکە لەسەر ئەم بابەتە "Turvapaikka ja Dublin-menettely" و لەوێدا زانیارییەکان دەدۆزییەوە.

- ئەگەر هۆیەکی پاساودارت هەیە بۆ ئەوەی کە وەرگێڕی زارەکییەکە یان چاوپێکەوتنکارەکە ژن یان پیاو بێ، هەرچی خێراتر بەر لە لێدوانەکەت ئەوە بە کارمەندەکانی ناوەندی پێشوازیکردن لە پەناخواز بڵێ و ئەوانیش خواستەکەت بە فەرمانگەی کۆچ ڕادەگەیەنن. فەرمانگەی کۆچ ئەوە هەڵدەسەنگێنێت کە ئایا هۆیەکە پاساوی هەیە یان نا.

- ئەگەر بواری تەندروستیت ئەوها بێت کە کارتێکردنی لەسەر لێدوانەکەت دەبێت، باسی ئەوە بۆ بەخێوکەرەی خۆت یان بۆ کارمەندەکانی ناوەندی پێشوازیکردن لە پەناخواز بکە. ناوەندی پێشوازیکردن لە پەناخواز بە ڕەزامەندی تۆ یان بەخێوکەری خۆت ئەوە بە فەرمانگەی کۆچ ڕادەگەیێنێت.

لە ڕۆژی لێدواندا لە فەرمانگەی کۆچ ئاوەها بکە

- ناتوانیت بەبێ هۆیەکی پەسەند چاوپێکەوتنەکە دوابخەیت. ئەگەر لە ڕۆژی چاوپێکەوتنەکەدا نەخۆش کەوتیت، پێویستە خۆت یان سەرپەرشتیارەکەت دەستبەجێ ناوەندی پێشوازیەکەت ئاگادار بکەنەوە. سەرپەرشتیارەکەت یان پارێزەرەکەت دەبێت لە ماوەیەکدا کە ١ هەفتە زیاتر تێنەپەڕیت ڕاپۆرتی پەرستار یان دوکتۆری ناوەندی پێشوازییەکەت سەبارەت بە نەخۆشکەوتنەکەت پێشکەشی فەرمانگەی کۆچ بکات. ئەگەر بەبێ هیچ هۆیەکی پەسەند ئامادەی چاوپێکەوتنی پەنابەرییەکە نەبیت، دەتوانرێت بەبێ چاوپێکەوتنیش بڕیار لەسەر داواکەت بدرێت.

- بەر لە دەستپێکردنی لێدوان وەرە بۆ شوێنەکە.

- کە دێیت بۆ فەرمانگەی کۆچ، لەوانەیە پشکنینی پاراستنت بۆ بکرێ.

- ئەگەر کارتی نەفەری ناوەندی پێشوازیکردن لە پەناخواز هەبێت، لە بەر دەرگای فەرمانگەی کۆچ پێشانی پاسەوانەکانی بدە.

- تەنیا کەسەکانی بانگکراو بۆ لێدوان و ئەو کەسانەش کە پێشتر فەرمانگەی کۆچ ڕێگای پێداون، دەتوانن بێنە ناو هۆڵی چاوەڕوانی.

- ئەگەر بتەوێت یارمەتیدەرێک لەگەڵت بێت، بەر لە کاتی لێدوان دەبێ سەرپەرشتیار یان یارمەتیدەر خۆی داوای ڕێگا پێدانی لە فەرمانگەی کۆچ بکات. ئەگەر پێشتر ئەو داوای نەکردبێت، لێپرسکەرەکە بڕیار دەدات کە مافی ئامادەبوون بەو کەسە دەدات یان نا. یارمەتیدەر پارێزەر نیە و بەشداری لە ڕوونکردنەوەی بابەتەکاندا نابێ.

- لێپرسکەرەکەت کارمەندێکی فەرمانگەی کۆچە. ئەو یان لە شوێنەکەدا ئامادە دەبێت یانیش لە ڕێگەی پەیوەندیی ڤیدیۆییەوە بەشداری دەکات.

- لێپرسکەر خۆی بەدواتاندا دێت و تۆ و بەخێوکەرەکەت لە هۆڵی چاوەڕوانی بانگ دەکات.

- دەنگی لێدوانەکەت تۆمار دەکرێت. لە ژوورەکەدا هەروەها کامێری چاودێری تۆمارکەر هەیە.

- لەماوەی لێدواندا ئەوەندەی پێویست بکا پشوودان دەکەین، ئەگەر پێویست بوو ئەتۆش دەتوانی داوای پشوودان بکە.

لە لێدواندا چی دەکرێت؟

- لە سەرەتای لێدوانەکەدا لێپرسکەر پێت دەڵێت کە چی دەکرێت و مسۆگەر دەکات کە دەزانیت مافەکان و ئەرکەکانت چین. پرسیار بکە ئەگەر شتێک تێناگەیت. بڵێ ئەگەر لە وەرگێری زارەکی تێنەگەیشتی.

- چاوپێکەوتنکار پرسیاری گشتیت لێ دەکات، بۆ نموونە ژیانت لە وڵاتی خۆتدا و لە فینلەندا چۆن بووە. ئەو داوات لێدەکا بۆی بگێڕییەوە کە بۆچی لە وڵاتی خۆتان ڕاتان کردووە و باسی ئەوەش بکەی کە بۆچی ناتوانن بگەڕێنەوە وڵاتی خۆتان. ئەو هەروەها لەسەر ئەو قسانەی دەیانگێڕییەوە پرسیاری وردترت لێدەکا. وڵامی درووستکراو یان هەرەمەکی بۆ پرسیارەکان مەدۆزەوە. بڵێ ئەگەر شتێک نازانیت یان لەبیرت نەماوە.

- له کاتی چاوپێکەوتنەکەدا، فەرمانگەی کۆچ دەتوانێت گوێ لەو ڕوونکردنەوانەت بگرێت کە لەوانەیە کاریگەرییان هەبێت بۆ سەر چارەسەرکردنی بابەتەکەت. بۆ نموونە ئەگەر لە فینلەندا گومانی تاوانکاریت لەسەر هەبێت یان لە فینلەندا بەهۆی تاوانێکەوە حوکم درابیت، ئەوە بۆی هەیە کاریگەریی هەبێت لەسەر تاوتوێکردنی بابەتەکە لە فەرمانگەی کۆچدا. لە کاتی پێویستدا فەرمانگەی کۆچ دەرفەتت پێدەدات بۆ ئەوەی لە چاوپێکەوتنەکەدا لەو بارەیەوە ڕای خۆت دەرببڕیت.

- لێپرسکەر ئەو قسانەی لە لێدوانەکەدا دەوترێن لە کۆمپیوتەردا وەک یاداشت دەنووسێتەوە کە پێی دەوترێ یاداشتانە یان کۆباس. لە کۆتاییدا پێداچوونەوەی بەسەردا دەکەن بۆ ئەوەی دڵنیا بن لەوەی کە لێپرسکەر هەموو شتێکی ڕاست نووسیوە. وەرگێڕی زارەکی یاداشتنامەکەت بۆ دەخوێنێتەوە، ئەوکات ئەگەر هەڵەت تێدا بەدی کرد دەنگ بکە. ئەگەر هەڵەی تێدا بێ ئەوا ڕاست دەکرێتەوە و بەدوای ئەویشدا چاپ دەکرێ و ئەو کەسانەی لەوێ ئامادە بوونە واژۆی دەکەن. کۆپییەی یاداشتنامەکە دەدرێتە بەخێوکەرەکەت.

فەرمانگەی کۆچ چۆن بڕیار دەدات؟

- بەگوێرەی داواکارییەکەتان لەوانەیە مافی پەنابەرێتی یان مافی نیشتەجێبوویتان پێبدرێ.

- فەرمانگەی کۆچ بەگوێرەی ئەو زانیاریانەی بەخێوکەرەکەت داوییەتی، هەروەها شیکارییەکانی دیکە لەسەر بابەتەکە بڕیار دەردەکا. هەروەها بۆ ساخبوونەوە لەسەر بابەتەکە قسەکانی تۆش لەبەرچاو دەگیرێن.

- ئەگەر داواکەتان ڕەت بکرێتەوە، دەکرێ بنەماڵەکەت بگەڕێندرێنەوە، هەروەها هاتنەوەتان بۆ فینلەندا یان وڵاتانی دیکەی هاوپەیمانی شێنگێن قەدەخە بکرێ.

- (بۆ ئەو کەسانەی لە ١٥ ساڵ زیاترن) بە دوای ئەوەی دا کە بڕیاری فەرمانگەی کۆچ لەسەر داواکاری پەنابەرێتی ئێستاکەت برەوی جێبەجێکردنی یاسایی پەیدا کرد، و تۆ هۆکارێکی نوێت بۆ پەنابەرێتی بۆ دێتە پێش، دەستەوبەجێ داواکارییەکی نوێ بۆ پەنابەرێتی بدەوە. تۆ دەبێ ڕوونکردنەوە لەسەر ئەوە بدەی کە بۆچی ئەم هۆکاری نوێت پێشتر نەهێنابووە گۆڕێ. لە ڕوونکردنەوەکەتدا دەبێ ئاشکرا بێ کە لە توانایی تۆدا نەبووە کاریگەریت لەسەری هەبێ. بەدوای ئەمەدا فەرمانگەی کۆچ بڕیار دەدا کە ئایا لێکۆڵینەوە لەسەر داواکارییە نوێیەکەت دەکا یان نا.